

Ungvölgyi János:

Az egyház társadalmi tanítása vidékpolitikai szemmel

Röviden a 17 éves alapítványról:

1997. szeptember 30-án alapította meg a Templomos Lovagrend. Fő célja: határon túli és a hazai fiatalok programjainak támogatása, táboroztatása; karitatív tevékenység.

Végzett munkánk:

21 éve, minden évben 150 fő határon túli fiatal táboroztatás programjának szervezése, lebonyolítása a Kanadai Rákóczi Alapítvány támogatásával.

Cserkész táborok szervezése

Adományozás Napja szervezése minden évben más-más helyszínen

Éjszakai ping-pong Klub működtetése Gyomaendrődön

Konferenciákon való részvétel előadásokkal.

Most pedig arról, hogy miről szeretnék beszélni:

1. Röviden szólok az Egyház társadalmi tanításának dokumentumáról egyházi szemmel.
2. Ezt követően Baritz Sarolta Laura domonkos nővérnek „Az erényes gazdálkodás” gondolatairól vidékpolitikai szempontból, mely szervesen illeszkedik a vidékfejlesztés témaköréhez.

Angelo Sodano bíboros, Vatikáni államtitkár bevezető gondolatait hívom segítségül:

Az Egyház társadalmi tanításának 267 oldalas dokumentuma II. János Pál Pápa kérésére 2004-ben készült el.

Megállapítja: mennyire fontosak az erkölcsi értékek. Földünk számos vidékén tovább emelkedik az életszínvonal, miközben az új szegények száma fenyegető méreteket ölt, és a föld különféle régióiban a kevéssé fejlett és a gazdag országok közötti szakadék egyre mélyül. Ezzel áll szemben az Egyháznak a szegények iránti szeretet elkövetéséről szóló tanítása, amelyet minden ember szívbéli jóakarata épít. az Egyház nem hagyhat fel azzal, hogy szót emeljen és állást foglaljon a modern idők „új dolgaival” (res novae)

kapcsolatban, mert az a feladata, hogy mindenkit valóságos elkötelezésre buzdítson egy olyan hiteles civilizáció érdekében, amely az ember átfogó és szolidáris fejlődésére irányul.”

RENATO RAFFAELE MARTINO bíboros, az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa elnöke szavaival:

„Kézenfekvő, hogy mennyire fontos a világiak képzése, akik életük megszentelése és bizonyágtételük ereje által járulhatnak hozzá az emberiség haladásához. Az elttünk fekvő dokumentum nekik akar segíteni napi küldetésük beteljesítésében.

A szöveget úgy dolgozták ki, hogy az nem csupán ad intra, tehát csak a katolikusoknak, hanem ad extra, az egyházon kívül állóknak is hasznos lehet.

Arra szolgál, hogy a keresztényeket, és különösképpen a világi híveket meghatározó módon támogassa és bátorítsa társadalmi elkötelezésükben, hiszen egész életüknek az evangelizálás termékeny mívénak kell lennie.”

HARMADIK FEJEZET

AZ EMBERI TERMÉSZET ÉS JOGAI

I. A TÁRSADALMI TANÍTÁS ÉS ALAPELVE: A SZEMÉLY

Az Egyház az emberben – minden emberben – Isten élő képmását látja: olyan képmást, aki önmaga egyre mélyebb megismerését Krisztus misztériumában találja meg, és éppen ennek a teljesebb ismeretnek a felfedezésére kap meghívást Krisztus misztériumában, aki a tökéletes képmás, aki Istent és magát az embert nyilatkoztatja ki az ember számára.

II. AZ EMBERI SZEMÉLY „ISTEN KÉPMÁSA”

„Isten megteremtette az embert, saját képmására alkotta, férfinak és nőnek teremtette” (Ter 1,27).

III. AZ EMBERI SZEMÉLY SOKFÉLE ARCA

A) A SZEMÉLY EGYSÉGE

Isten az embert lélek és test egységeként teremtette: „A szellemi és halhatatlan lélek az emberi létezés egységének elve; ez az, ami által az ember mint egész, azaz mint test és lélek egysége személyként létezik.

IV. AZ EMBERI JOGOK

Az emberi jogok gyökere abban a méltóságban keresendő, amely minden embert megillet. Az emberi jogok végső forrása nem az emberi lények pusztá akarátában, nem az állati létezésében, nem is a közhatalmakban keresendő, hanem magában az emberben és Teremtőjében, Istenben. E jogok „egyetemesek, sérthetetlenek, elidegeníthetetlenek”.

ÖTÖDIK FEJEZET

A család a társadalom életadó alapsejtje

I. A CSALÁD MINT AZ ELS TERMÉSZETES KÖZÖSSÉG

A Szentírás többszörösen kiemeli a család fontosságát és központi szerepét mind a személy, mind a közösség szempontjából: „Nem jó az embernek egyedül lennie” (Ter 2,18).

Az Egyház a Biblia üzenetének fényében a családot az els természetes közösségnek, sajátos eredend jogok alanyának tekinti, és a közösségi élet középpontjába állítja.

A család, az a természetes társulás, amelyben az ember megtapasztalja az emberi közösséget, egyedi és helyettesíthetetlen módon tartozik a társadalom javai közé.

A család tehát nem a társadalomért és nem az államért van, hanem a társadalom és az állam van a családért.

A házasság értéke:

A család a házastársak ama szabad akaratú döntésén alapul, hogy házasságban egyesülnek, tiszteletben tartva ezen intézmény sajátos tartalmát és értékét, mint olyat, ami nem az embert l, hanem magától Istent l függ.

III. A CSALÁD MINT TÁRSADALMI SZEMÉLYISÉG

A családnak eredend , semmi mással nem helyettesíthet szerepe van a gyermeknevelésben.

A szül k a gyermekek els számú, de nem az egyetlen nevel i. Az a kötelességük, hogy felel s nevel i tevékenységüket az állami és egyházi szervezetekkel való szoros és élénk együttm ködésben gyakorolják.

Az anyai és az apai szerep a gyermeknevelésben egyformán szükséges, ezért a szül knek együtt kell m ködniük.

IV. A CSALÁD: A TÁRSADALMI ÉLET F SZEREPL JE

Az a kapcsolat, amely a család és a gazdasági élet között fennáll, rendkívüli jelent s.

Miért volt ez az unalmas, de ugyanakkor a lényegét meghatározó bevezet ?

Hamarosan elmondom.

Baritz Sarolta Laura - Az erényes gazdálkodás

Domonkos rendi n vér, közgazdász, a Corvinus Egyetem doktorandusza, Egyetem tanár

Jelenlegi gazdasági gondolkodás szerint: Az ember van a gazdaságért (piac, t ke, stb. irányítják a Világot), és ebben az ember eszközként van jelen. Tehát kihasználható minden tekintetben. Gondoljunk saját környezetünkben egy-egy példára.

Egyházi megközelítés szerint:

Az Ember alanya a gazdaságnak. Tehát amilyen az emberi értékrend, olyan lesz a gazdasági rend. Tehát ha a piacon olyan emberek lépnek fel, amelyek képesek a saját önértékükben a másik ember önértékét is belefoglalni, akkor az én érdekem is az, hogy a másik embernek is jó legyen. Ha képesek vagyunk emberi kapcsolatokat vinni a piacra, és nagylelkűnek lenni egy üzletkötésben, esetleg barátságot is odavinni, még a bizalmat is oda vinni, akkor már egyházi szempontból sokat tehetünk önmagunkért és Istenért, Hazánkért. Mennyire kevés önbizalma ma van Magyarországon az Embereknek a munkájukban, a vállalkozásukban, a családban. De ha mondjuk, hogy lenne bizalma, önbizalma, akkor az egészen másként nézne ki a Vidék, a társadalom. Akkor elmondhatnánk, hogy itt nem verseng, egymást kinyíró emberek piacáról beszélünk, hanem egy olyan vidékfejlesztés, olyan piaci lehetőség, amiben mindenki csak nyerhet, és mindenkinek csak elnyerhető a gazdaságban. Ahhoz, hogy egy ilyen gazdasági rendszert elérjünk, ahhoz meg kell nézni, hogy mi is az alap –nyilván az EMBER az alap ebben a gondolkodásmódban. Magyarul az emberi értékrend, amit vizsgálni kell. A klasszikus közgazdaságtan etikai háttere a haszonelvűség, ami a XVIII. században keletkezett. Lényege: az ember azért csinál valamit, hogy ebből neki valami haszna származik. Meglepő példát mondok: pl. a barátság. Nem azért barátkozom, hogy önértékén alapján szeretem, és önmagáért jó, és becsülöm, tisztelem, hanem azért, mert ebből valami hasznom származik: elléptet engem, valami kellemes származik belőle. Tehát kizárólag hasznonról szól ez a fajta gazdasági rendszer is. Nem véletlen, hogy a 19. században a legfőbb cél volt a profit maximalizálása. Ezt Friedmann is nagyon jól megfogalmazza. Az ilyen haszonelvű ember a saját szubjektív hasznát keresi. Tehát azt tartja szem előtt, hogy saját szubjektív érdekeit hogy tudja legjobban kielégíteni, és a másikat tönkre tenni. Az ilyen emberek között igazán nincsen kapcsolat. Itt mindenki saját érdekeit keresi.

Új szemlélet kell, ami nem más, mint az ókori, a régi szemlélet. Az Ókorban ezt Arisztotelész egy egész irányzatot alapított meg, ami ma is releváns, és érvényes. Arisztotelész az erény etikáról beszélt, aki azt mondtam, hogy az államnak, a gazdaságnak az alapja az erényes ember.

Mi az erény? A Magyar Katolikus Lexikon szerint az erény a jó készség, mely az embert és tetteit jóvá teszi. Az ókori bölcséletben. Az erényekről szóló tanításban az emberek az erkölcsi kötelességet igyekeztek rendszerbe foglalni. A 4 sarkalatos erényesség, igazságosság, mértékletesség, lelki erényesség.

Az erényes embernek a célja a kiteljesedés. Tehát így az ember egyre jobbra, egyre tökéletesebbé válik az erények által. Tehát egy fölfelé törekvő dinamizmus, így lehet az

ember boldog. Egyrészt kiteljesedik az erények által, egyre jobb lesz, egyre jobban értékeli önmagát, egyre jobb lesz az én képe is. Tehát ez egy vertikális irány. Van egy horizontális irány: az egymással való kapcsolat. Ez az ember képes a közjóra, képes a közjában dolgozni. Benne van a másik ember jólétének is az akarása. Ez egy keresztény filozófiai irányzat, ami azt mondja, hogy az ember egy személy, és a másik emberben teljesedik ki. Tehát ez a másik ember által kiteljesedik és egyre tökéletesedik ember képes a közjót megvalósítani. Ha a közjót képes megvalósítani, akkor már is ott vagyunk egy olyan gazdasági rendszerben, ahol nem a magam hasznát maximalizálom, hanem a közösség hasznát maximalizálom, de ezzel együtt magam is kiteljesedek. Egyaránt közös kiteljesedés, egyéni szinten és közösségi szinten egyaránt. Tehát Arisztotelész beszél kétféle gazdasági rendről I beszél POLITIKA című könyvében. Az egyik gazdasági rend volt az oikonomia, amiből származik az ökonómia, a gazdaság szó. Közgazdaságilag tehát a köz érdekében történik valami a gazdaságban. Ökonómia annyit jelent, hogy háztartásban körüli munkákat elvégzem. Tehát nem pénzt halmozok fel, hanem valódi szükségletet elégítek ki. Használati értékben gondolkodom. Tehát valami jó célja van a gazdálkodásnak. (pl. mint én magam is számocát újra telepítettem, valami jó célom volt, hogy min segítleg és mennyiségileg jó palántákat ültessek. Sőt másokat is itt a teremben ülök közül és szomszédaimat is beleértve megajándékoztam, és nekik is lehet segítséget biztosítottam azzal, hogy jó céllal és semmilyen hátsó szándékkal vezérelve gondoskodtam egy fajta szükséglet kielégítéséről). Tehát szolgálja a gazdaság a szükséglet kielégítését. A másik típusú gazdálkodási mód a KREMATISZTIKA. Arisztotelész példának hozza Thalészt, aki matematikus volt. Kiszámolta, hogy jó lesz az olajbogyó termés nyáron. Eladta az olajbogyóit nyáron, és meggazdagodott. (hazai példát is hozhatok, mikor a spárgások Endrődön sok spárgát termeltek, eladták jó áron külföldön vagy itthon értékesítették.) Mi volt a célja Thalésznél maradván: a meggazdagodás. A motivációja pedig a mohóság. Arisztotelész ezt a fajta gazdálkodást, ami arról szól, hogy minél több vagyont halmozzak fel, korlát nélkül, végtelenül, ezt elítéli. Ez a fajta gazdasági gondolkodás végig megy az egész emberi gondolkodástörténeten. A keresztény középkorban oikonomikusan gondolkodik, és a XVII-XVIII. századtól fogva, amikor a kapitalizmus kiteljesedik, akkor az Angolszász irányzat ezt a KREMATISZTIKUS gondolkodást veszi inkább fel.

Hogy lehet erényesen bánni a kamattal?

Ez megint attól függ, hogy milyen az erényes ember. A motivációk nagyon fontosak. Miért lépek bele ebbe az üzletbe? Pl. valamilyen erényesség miatt, pl. tegyek jót a szegényekkel, elégítek ki a családok szükségleteit. A középkorban az uzsora, ami nem erényes kamatfajta, mert meggazdagodni akar.

Beszéljünk most a váltóról, ami a templomosokhoz köthet (forrás: Falus O.: A templomosok hitelezési tevékenységéről I, 139-140. oldal)

Volt a Templomos Lovagrend szervező munkájának a mai kor embere számára legcsodálatraméltóbb és legmodernebb eredménye a bankrendszer kiépítése. Nem felfedezésről van szó ebben a vonatkozásban, egyszer csak arról, hogy az újabb és újabb

keresztes várak felépítése, a rend terjeszkedése hálózat kialakításának igényét vonta maga után. Ez a vállalkozás a kereskedelem fejlesztésével járt együtt, ugyanis a templomosok az utak kiépítésével, védelmével, az utak mentén pihenő helyek, vendégfogadók és raktárak megépítésével egyszersmind a biztonságos árucseréhez szükséges feltételeket is megteremtették. A közlekedés fejlődésével, a szállítási feltételek javulásával egyenes arányban nőtt a kereskedelemhez szükséges pénz szerepe is. Ebben a korban a váltó pénz nem papírból, hanem fémből készült. A fém pedig nehéz, szállításához tehát speciális közlekedési eszközökre, továbbá igavonó állatokra volt szükség. Az utak egyébként sem voltak biztonságosak, hiszen rablóbandák fosztogatták az utazókat. A templomosok a kockázat csökkentése érdekében birtokaik egész területén bevezették a váltólevél rendszerét. A váltó nem a templomosok találmánya: azt a velenceiek és a lombardok korábban is alkalmazták már. A megoldás rendkívül egyszerű. A megbízó a fém pénzt letétbe helyezte valamelyik –szükségszerűen a hozzá legközelebb eső keresztes vár raktárában, mint egy bankfiókban, például Provinsban, vagy Párizsban. A keresztes vár könyvelése a letét ellenében kiállított egy oklevelet, tartalma szerint váltólevelet, amely egy másik keresztes várban –mondjuk Toulouse-ban, vagy zarándoklat esetén éppen Jeruzsálemben –volt érvényesíthető. A megbízó itt felmutatta az oklevelet, és a tetszése szerint választott pénznemben átvehette a letétbe helyezett fém ellenértékét. A kereskedőnek és a zarándoknak így többé nem kellett a pénz szállításáról gondoskodnia, amely költséges volt, és korántsem biztonságos. Elegendő volt a váltólevelet magával vinnie. A templomosok a váltólevelek kiállításakor nyilvánvalóan felszámítottak valamennyi jutalékot. Ez az összeg azonban nem lehetett túlzottan magas, hiszen a rendszer elterjedt és működött, megérte tehát ezt a szolgáltatást igénybe venni.

Tehát ez is erényes vállalkozás, erényes gazdálkodásnak mondható, és erényes bánás a kamattal, mert erényes volt a kamat. Erényes formája pedig a profit. Nem a profit a cél, hanem az hogy ebből a plusz pénzből újabb zarándok házak és várak épülhettek a zarándokok védelme érdekében. Tehát valami értéket tudtak elérni sikeresen. Az más kérdés, hogy a történelem során ez hogy alakult. Nincs időm ennek kifejtésére, majd egy másik alkalommal szívesen megosztom Önökkel. Egy biztos, hogy nem erényes szempontok vezérelte Szép Fülöp francia királyt. Milyen érdekes, hogy mennyi hasonlóság van a XIV. század és a XXI. század között, akkor is az irigység és rosszindulat vezérelte az embereket.

Térjünk vissza eredeti gondolatmenetünkhöz. Tehát megállapíthatjuk, hogy a gazdálkodáshoz szükség van profitra, de nem a profit a legfőbb célom, hanem a profittal valami értéket akarok realizálni, valami értéket akarok elérni. A közjót akarom segíteni. A környezetet akarom segíteni. Környezettudatos vállalkozásba bocsátkoztam. Valamilyen emberbarát vállalkozásba bocsátkoztam. Tehát a profit nem cél, hanem eszköz. Ezt kimondják nem csak keresztény gazdálkodó szervezetek, hanem kimondja bárki. Ehhez nagyon fontos azt az értékrendet megtudni, hogy létezik az értékeknek egy hierarchikus rendjük. Azt is Arisztotelész mondta, hogy a materiális javak a legalsó javak az értékhierarchiában. A legfelső pedig az erények és az erkölcs. Ha így

gondolkodunk,akkor a profit is egy materiális jószág, az értékhierarchia legalján helyezkedik el. Nem elítélendő, de jó.

Hogyan tudjuk ezt eszközként a mindennapokban felhasználni? Hogyan tudok mostantól erényesen gazdálkodni?

A sikert a profit nagyságában kell-e mérni vagy annak a vállalkozásnak a szellemi létrejöttében kell mérni? Tudtam-e valami értéket létrehozni? Tudtam-e az embereknek valami szolgálni? Tudtam-e a Világon valamit jobbítani? A profit kell, szükséges eszköz.

Mennyire hit kérdése és mennyire a valóságban gyökerez a felfogás?

Társadalmi felelősségvállalás

ZÁRÁS:

Az én és a közösség, Ha változni akarok, Magamon kezdem a változást. Olyan értékrendet akarok, hogy megtaláljam a magam helyét és céljait a Világban, akkor ezen dolgozzak és keressek hozzá társakat, és ha társaim vannak ebben, akkor egymásba tudunk kapaszkodni. és egymás szemébe tudunk nézni, sokkal könnyebb lesz el menni.

Gyomaendrőd, 2014. augusztus 29.

A projekt az MNVH Elnökségének értékelése alapján a Nemzeti Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága jóváhagyásával valósult meg.